

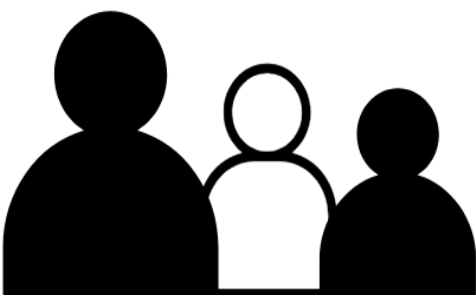
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

UTVÄRDERING GENOM UPPFÖLJNING
KONFERENS (UGU2024)

ABSTRACTS

Pedagogen hus A, 27-28 november 2024
gu.se/utvardering-genom-uppfoljning/ugu-konferens-2024

Innehåll

PETER ALLEBECK	3
COGNITIVE FUNCTION, SCHOOL PERFORMANCE AND MENTAL HEALTH OUTCOMES: LONGITUDINAL STUDIES ON THE UGU COHORTS	3
ANNE BOSCHINI	4
VILKA MÄN BLIR FÄDER? DEN ÖKADE BETYDELSEN AV FÖRÄLDRAFÄRDIGHETER	4
HANNA EKLÖF	5
WHAT CAN UGU DATA TELL US ABOUT LONG-TERM RELATIONSHIPS BETWEEN SOCIAL RESPONSIBILITY GOALS, ACHIEVEMENT, AND PSYCHOSOMATIC PROBLEMS?	5
HANS GRÖNQVIST	6
NEIGHBORHOOD LABELING AND YOUTH SCHOOLING PATHS	6
JAN-ERIC GUSTAFSSON	7
UGU-PROJEKTET: DE FÖRSTA DECENNIERNA.....	7
BJÖRN HALLERÖD	8
“COLLATERAL DAMAGE” - MISSRIKTAD OMSORG OM INDIVIDENS INTEGRITET, ETT HOT MOT FORSKNINGEN	8
MIKAEL HJERM	9
COMPARATIVE RESEARCH CENTER OCH EUROPEAN SOCIAL SURVEY – EN INTRODUKTION	9
BJÖRN HÖGBERG	10
EXPLAINING TEMPORAL TRENDS IN SCHOOL-RELATED STRESS: A DECOMPOSITION ANALYSIS OF REPEATED SWEDISH SURVEY DATA.....	10
ALLI KLAPP	11
UGU – EN FRAMTIDSSPANING.....	11
THEA KLAPP	12
BIG-FISH-LITTLE-POND EFFECTS ON NINTH-GRADE STUDENTS’ MATHEMATICS AND LANGUAGE SELF-CONCEPTS: THE MODERATING ROLE OF COGNITIVE ABILITY	12
ERICA LINDAHL	13
INSTITUTE FOR EVALUATION OF LABOR MARKET AND EDUCATION POLICY (IFAU) PAPERS BASED ON UGU-DATA	13
PATRIK MAGNUSSON	14
SVENSKA TVILLINGREGISTRET	14
CECILIA THORSEN	15
THE MECHANISMS OF INTEREST AND PERSEVERANCE IN PREDICTING ACHIEVEMENT AMONG ACADEMICALLY RESILIENT AND NON-RESILIENT STUDENTS: EVIDENCE FROM SWEDISH LONGITUDINAL DATA.....	15
HUGO WESTERLUND	16
REWHARD – FORSKNING OM SOCIALA RELATIONER, ARBETE OCH HÄLSA ÖVER HELA LIVET.	16

Peter Allebeck

Karolinska Institutet

Cognitive function, school performance and mental health outcomes: Longitudinal studies on the UGU cohorts

In the beginning of the 2000s, there was a rapidly growing interest in analyzing the association between cognitive function and various health outcomes, generating the term “cognitive epidemiology”. In the end of the 1990s our group had together with British psychiatrists done several studies on the association between cognitive function in youth and incidence of schizophrenia and other psychosis, based on data from Swedish male conscripts. When I heard about the UGU infrastructure, I realized it was a valuable source of data to assess, for both sexes, the associations of cognitive function and school performance with later incidence of suicide, schizophrenia and other psychoses.

With a grant from the research council Forte we set up a collaboration between the Karolinska Institute, the Gothenburg UGU group and British collaborators to address these research issues.

Among main findings, we confirmed previous findings of an increased risk of psychosis among subjects with lower IQ. In particular, we found that a decline in cognitive performance between 13 and 18 years is stronger predictor of psychosis than cognitive performance at age 18 years alone, suggesting an impairment of late neurodevelopment predicting incidence of psychosis.

Consistent with previous findings, we found that low IQ at age 13 years is associated with an increased risk of suicide in men, but we did not find this association in women. However, amongst those with psychosis, low IQ appeared to be protective of suicide.

Thus, the UGU database is a valuable source for assessing conditions in youth and childhood in relation to future health outcomes. Of particular interest is the possibility to analyze differences between IQ measures and school performance in relation to different health outcomes.

Anne Boschini

Stockholms universitet

Medförfattare: Lina Aldén och Marianne Sundström

Vilka män blir fäder? Den ökade betydelsen av föräldrafärdigheter

Förutsättningarna för faderskap har förändrats under de senaste decennierna i takt med kvinnor har blivit mer ekonomiskt oberoende och även fått bättre tillgång till effektiva preventivmedel. Samtidigt har offentliga initiativ såsom införandet av reserverade föräldrapenningdagar till vardera föräldern satt press på fäder att ta ett större ansvar för barnomsorgen. Idag vet vi mycket lite om hur detta har påverkat vilka män som blir fäder. Givet att fäder förväntas vara mer delaktiga i den dagliga omsorgen av sina barn, är det rimligt att mäns föräldrafärdigheter spelar en större roll för deras beslut att bli pappa. I den här studien undersöker vi därför om sannolikheten att bli pappa i större utsträckning än tidigare bestäms av mannens föräldrafärdigheter. Med stöd i psykologisk forskning använder vi en kombination av kognitiva och icke-kognitiv förmåga som mått på föräldrafärdigheter. Vi finner att icke-kognitiv förmåga har blivit allt viktigare för mäns fertilitet, både i absoluta termer och i förhållande till kognitiv förmåga, i enlighet med våra hypoteser. Genom att jämföra bröder visar vi att våra resultat inte beror på familjespecifika egenskaper. Vi visar dessutom att den ökade betydelsen av icke-kognitiv förmåga för faderskap inte kan förklaras av förändringar på äktenskapsmarknaden och endast delvis beror på dess ökade värde på arbetsmarknaden. Genom att utnyttja kvasiexperimentella data finner vi att införandet av reserverade föräldrapenningdagar för fäder har stärkt selektionen in i faderskap baserat på föräldrafärdigheter.

Hanna Eklöf

Umeå universitet

Medförfattare: Anders Hofverberg och Eva Knekta

What can UGU data tell us about long-term relationships between social responsibility goals, achievement, and psychosomatic problems?

Responsible students who always try their best in school are appreciated pupils, and the endorsement of social responsibility goals has indeed shown positive relationships with both performance and well-being. At the same time, students today commonly report feeling stress and pressure in school, experiences of psychosomatic problems are common, and concerns have been raised that being too diligent can also have undesirable outcomes. This study uses UGU data from the 1998 cohort to investigate the long-term associations between students' social responsibility goals, academic achievements, and psychosomatic problems from Grade 9 ($n = 4,573$) to Grade 12 ($n = 3,552$), as well as gender differences in these associations. Psychosomatic problems were assessed through two subscales (somatic and psychological problems) and four items targeting social responsibility goals were derived from the UGU questionnaire to create a social responsibility goal scale. Merit scores from Grade 9 and Grade point average from Grade 12 were used as achievement measures, and cognitive ability, sex, migration background and parents' educational background were used as control variables in a latent variable modeling framework. The model provided a good fit to the data and demonstrated strong invariance over time and between boys and girls. Descriptive statistics showed that girls reported more psychosomatic problems, higher social responsibility goals, and on average had higher GPAs. Longitudinal structural equation models showed that the level of psychosomatic problems and achievement were relatively stable over time. Social responsibility goals were associated with fewer psychosomatic problems and higher achievement in Grade 9. For girls, higher achievement was also associated with fewer psychosomatic problems. Social responsibility goals did not predict later achievement, yet they predicted future psychosomatic problems, although the prediction was significant only for boys.

Hans Grönqvist

Linnéuniversitet

Medförfattare: Magdalena Dominguez och Torsten Santavirta

Neighborhood Labeling and Youth Schooling Paths

In 2015, the Swedish police unexpectedly started publishing their internal list identifying "vulnerable areas." While the public release of the list gave rise to a massive increase in media reports about the listed neighborhoods, often portraying them negatively, it did not lead affect police resources or public interventions. Exploiting geocoded data on the police list, neighborhoods, and schools, we explore how the release affected the performance and sorting of students completing compulsory school and applying to high schools. Our research strategy compares the change in the outcomes of individuals living in listed neighborhoods with those in non-listed areas with comparable sociodemographic characteristics. Our main finding is that listing a neighborhood did not affect student performance but substantially increased sorting. Students from listed neighborhoods were less likely to sort into high-quality high schools and were more likely to apply for high schools within their neighborhoods. Our results are consistent with models of neighborhood labeling wherein residents in neighborhoods with a negative public image adjust their behavior in response to anticipated or actual discrimination.

Jan-Eric Gustafsson

Göteborgs universitet

UGU-projektet: de första decennierna

Presentationens syfte är att ge en översiktlig introduktion till de första årtiondena av forskning inom UGU-projektet. En kommitté bestående av professorerna Gösta Carlsson, Torsten Husén och Kjell Härnqvist tillsattes i april 1960 av Statens råd för samhällsforskning för att undersöka om den då planerade individualstatistiken kunde tillföras ytterligare data. Kommittén fann det angeläget att de uppgifter som samlades in blev så vetenskapligt intressanta som möjligt, bland annat genom att uppgifter om skolbetyg kombinerades med objektiva prov och information om elevens sociala bakgrund. Under ledning av professor Härnqvist och amanuens Allan Svensson genomfördes under maj månad 1961 framgångsrikt en datainsamling som omfattade samtliga barn födda den 5, 15 och 25 i någon månad 1948, vilka i allmänhet gick i åk 6. Den insamlade informationen överfördes till hålkort och bearbetades med olika statistiska metoder. Fem år senare upprepades undersökningen genom insamling av information om barn födda den 5, 15 och 25 i någon månad 1953. I enlighet med den ursprungliga planen genomförde SCB därefter årsvisa uppföljningar om bl.a. skolform, årskurs, och betyg, från vilken information longitudinella register har skapats. Tillsammans med den ursprungligen insamlade informationen har dessa register utgjort utomordentligt värdefulla underlag för forskning, och gör så alltså, vilket kommer att exemplifieras vid konferensen.

Björn Halleröd

Göteborgs universitet

“Collateral Damage” - Missriktad omsorg om individens integritet, ett hot mot forskningen

Databaser baserade på personuppgifter som samlats in systematiskt under en lång tidsperiod spelar en allt viktigare roll för forskning inom medicin, hälsa och samhällsvetenskap. Samtidigt saknas ett lagstöd för denna typ av databaser vilket skapat rättslig osäkerhet och ett oförutsägbart system som på intet sätt gagnar svenska forskning. Det förslag till reglering som lämnas i promemorian *Långsiktig reglering av forskningsdatabaser* (U2022/04089) avser att råda bot på denna situation. Förslaget har förtjänster men brister i förståelse av den forskningsdynamik som driver behovet och utvecklingen av databaser.

Den föreslagna regleringen bygger på att regeringen via förordning ska reglera innehåll och användning av forskningsdatabaser. Då vetenskapliga framsteg och utveckling av databaser är intimt sammantvinnande kommer en sådan ordning att öka den politiska styrningen och detaljreglering av forskning. Även om regeringen avstår från direkt styrning finns det en uppenbar risk att förordning leder till ett system som är allt för stelbent för att möta forskningens krav på flexibilitet.

I stället för att genomföra den föreslagna regleringen tillråds regeringen att överväga en förändring av etikprovningsslagen för att åstadkomma ett lagrum som ger stöd åt upprättande och utvecklande av långsiktiga databaser. Detta bör ske i tandem med en översyn av hela etikprovningssystemet och Etikprovningssmyndighetens uppdrag.

Mikael Hjerm

Umeå universitet

Comparative Research Center och European Social Survey – en introduktion

Comparative Research Center Sweden (CORS) samlar det svenska deltagandet i de största och mest inflytelserika länder jämförande attityd och beteendeundersökningarna i världen: ESS (European Social Survey); EVS (Euroepan Values Study); ISSP (International Social Survey Programme); SHARE (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe) och CSES (Comparative Study of Electoral Systems). Med data som sträcker sig 40 år i tiden, täcker ett 70-tal länder, hundratusentals respondenter och tusentals enkätfrågor är möjligheterna stora men också kanske svåra att överblicka. I denna presentation ges en överblick över CORS med speciellt fokus på European Social Survey. Några frågor som kommer att behandlas är: Hur arbetar vi? Vad kan man använda data till? Vilka använder och hur används våra data? Hur får man tillgång till data?

Explaining temporal trends in school-related stress: a decomposition analysis of repeated Swedish survey data

Background and aim: Stress related to school are consistently ranked as among the greatest stressors in the lives of adolescents, with adverse consequences for academic performance and mental health. Research from varying contexts report rising rates of school-related stress among students, but we currently lack knowledge on what drives these trends. The aim of this study was to investigate the predictors of temporal trends in school-related stress in Swedish students between 2003 and 2020.

Data and methods: Data from the Evaluation Through Follow-Up surveys of school year 9 students in 2003 and 2020 (N=9,807) were used in the analyses. Blinder-Oaxaca decomposition techniques were used to quantify the contributions of various predictors for the change in school-related stress between 2003 and 2020.

Results: School-related stress increased between 2003 and 2020. The main contribution to the increase in school-related stress was from growing self-reported schoolwork difficulties and social exclusion among students. Rising academic aspirations also contributed to the increase, while a reduction in self-reported test-based teaching and time doing homework partly counteracted the increase.

Conclusions: The strong contributions made by schoolwork difficulties and social exclusion are consistent with previous studies showing that the greatest increase in stress was among low-achieving students, for whom difficulties in school are often intertwined with other social or health-related problems. This finding is also in line with arguments that the disruptions caused by the Covid pandemic, as well as growing use of social media, have undermined both achievements and well-being among adolescents. Moreover, the contribution of rising academic aspirations is in line with arguments that academic success has taken on a greater value in the lives of adolescents, not least as a means for subsequent success in the labour market, making concerns regarding academic achievements both more widespread and more stressful.

Alli Klapp

Göteborgs universitet

UGU – en framtidsspaning

UGU startades 1961 och går nu mot 70-års jubileum 2031. Det stora urvalet med 10 000 elever och den longitudinella designen där vi följer elever upp genom skolan i kombination med kognitiva uppgifter gör dessa data unika i Sverige men även i ett internationellt perspektiv. Att under en tid vara ansvarig för UGU är både lärorikt och spännande men även utmanande och svårt. Vad kommer de nästa 70 åren att innebära för UGU? Jag kommer att prata om framtiden och hur UGU kan fortsätta att utvecklas för att bistå forskningen med unika data.

Thea Klapp

Göteborgs universitet

Big-Fish-Little-Pond Effects on Ninth-Grade Students' Mathematics and Language Self-Concepts: The Moderating Role of Cognitive Ability

The big-fish-little-pond effect (BFLPE) is a well-supported contextual effect which hypothesizes that school-average achievement is negatively related to academic self-concept, even though the relation between individual achievement and self-concept tends to be positive. However, there are some uncertainties about possible moderators of the BFLPE. The bright-student hypothesis assumes that the negative relation between school-average achievement and student self-concept is less strong for higher-achieving students. This hypothesis has been tested mainly with measures of individual achievement, but there have been few or no attempts to investigate if the BFLPE varies by individual cognitive ability. The objective of the present study was to provide clarity on the issue by using a measure of cognitive ability, operationalized as students' verbal, spatial, and inductive abilities, to study the moderating effect of cognitive ability across levels. Multilevel structural equation modeling (MSEM) was used to test the BFLPE in the mathematics and language domains using Swedish representative ninth-grade data ($N = 24,771$). Support for the BFLPE was found in the mathematics domain ($b = -.21, p < .001$) and the language domain ($b = -.17, p < .001$). A statistically significant cross-level interaction effect was found between individual cognitive ability and school-average achievement in the mathematics domain ($b = .22, p < .001$) but not in the language domain ($b = .07, p = .051$). This indicated that the negative relation between school-average mathematics achievement and mathematics self-concept was less strong for students with higher cognitive abilities, thus supporting the bright-student hypothesis.

Erica Lindahl

Institute for Evaluation of Labor market and Education policy (IFAU)

Institute for Evaluation of Labor market and Education policy (IFAU) papers based on UGU-data

Institute for Evaluation of Labor market and Education policy (IFAU) has published several important papers based on UGU-data. In this presentation I will briefly summarize a few of them, namely:

- The effect of mixed-age classes in Sweden, Sc J of Educ Res. 2011.
- Long-term effects of class size, The Quarterly Journal of Econ. 2013.
- Parental responses to public investments in children: evidence from a maximum class size rule, Journal Human Res. 2016.

Patrik Magnusson

Karolinska institutet

Svenska Tvillingregistret

Svenska Tvillingregistret (STR) är en omfattande forskningsdatabas som sedan 1960-talet samlar in, förvaltar och distribuerar data om tvillingar för forskningsändamål. Syftet med registret är att möjliggöra forskning om hälsa, livsstil och beteende. Genom att jämföra data från enäggs- och tvåäggstvillingar, både inom och mellan par, kan forskarna studera betydelsen av genetiska och miljömässiga faktorer, samt ge möjligheter att studera samverkan mellan gener och miljö.

Alla svenskfödda tvillingar kontaktas med en förfrågan om deltagande, vilket inkluderar ifyllande av enkäter och insamling av DNA och andra biologiska prover. Insamlingen av data sker i samarbete med forskare över hela landet. Presentationen kommer att belysa tvillingmodellen, innehållet i STR och ge några spännande exempel på forskning som utgår från STR-data.

Cecilia Thorsen

Högskolan Väst

Medförfattare: Kajsa Yang Hansen och Stefan Johansson

The mechanisms of interest and perseverance in predicting achievement among academically resilient and non-resilient students: Evidence from Swedish longitudinal data

Background: Students with low socio-economic status (SES) are typically depicted as low performers and more likely to fail in school. However, a group of students, despite their background, manage to succeed in school. The capacity to overcome adversities and achieve successful educational outcomes is referred to as Academic Resilience. Research on the relationship between personality traits and academic performance shows that conscientiousness is a crucial factor in predicting academic success and resilience. However, it has also been shown that achievement is a result of an interaction between conscientiousness and students' interest in the subject.

Aims: The study aims to investigate how students' school-related perseverance and interest predict academic achievement among resilient and non-resilient pupils over time in the Swedish compulsory school setting.

Sample: Study subjects were a subset ($N = 1,665$) of the sampled compulsory school students from the 1992 birth cohort in the evaluation through follow-up (ETF) database.

Methods: Multigroup structural equation modelling (SEM) with latent variable interaction was used. Measurement invariance was tested to examine the comparability of the constructs across groups.

Results: The results suggest that resilient students rely heavily on both perseverance of effort and interest in school subjects to succeed in their education. For the non-resilient group, the later perseverance level was conditioned on the level of the interest, and neither their early nor later grade interest was related to their achievement.

Conclusions: The academically resilient students displayed more consistency in interest and perseverance over time, which might explain their relative success compared to the non-resilient group.

Hugo Westerlund

Stockholms universitet

REWHARD – forskning om sociala relationer, arbete och hälsa över hela livet.

REWHARD är en infrastruktur som består av fyra olika noder, där alla har data om ett stort antal personer som följs över tid för att studera hur sociala relationer, arbete och hälsa påverkar varandra över livet. Två av noderna kombinerar egen datainsamling med surveymetodik med registerdata, medan de två övriga sammanställer data från olika register i syfte att belysa frågor kring sjukfrånvaro och förtidspensionering. Under föredraget ges en snabb överblick över infrastrukturen samt en presentation av nya data om unga personers hälsa och sociala situation.